

DIEVKALPOJUMA KĀRTĪBA LELB TALSU DRAUDZĒ

Ienākot baznīcā cilvēkam, kurš vēl nav kļuvis par kristieti, rodas jautājums - kāpēc dievkalpojums notiek tā un ne citādi? Kāda nozīme un jēga vārdiem un darbībām, kad jādzied un kad jārunā? Nezinot dievkalpojuma kārtību, cilvēks jūtas samulsis un neveikls, un nereti šādas izjūtas traucē koncentrēties lūgšanai un Dieva klātbūtnei baznīcā un draudzē.

Šis ir mēģinājums īsi skaidrot dievkalpojuma kārtību un uzvedību baznīcā. Tā nekādā ziņā nepretendē uz izsmeļoša avota statusu, tās nolūks ir tikai dot pirmo ieskatu dažos jautājumos, kas saistīti ar liturģisko praksi mūsu Talsu luterāņu draudzē. Ierobežotā apjoma dēļ skaidrojumi ir iespējami īsi. Tālāku informāciju un zināšanas katrs var meklēt pats - Bībelē, Katehismos, liturģijas grāmatās vai jautājot forumos.

Dievkalpojuma kārtība domāta pēc A kārtības, ko apstiprinājusi LELB XIX Sinode 1998. gada 27. maijā.

Kāpēc vispār ir vajadzīga noteikta dievkalpojuma kārtība? Uz šo jautājumu atbildi dod apustulis Pāvils 1. Vēstulē Korintiešiem 14. nodaļā: “Jo Dievs nav nekārtības, bet miera Dievs.” (1. Kor. 14: 26 - 40) Dievkalpojuma kārtība nepieciešama arī tāpēc, lai arī ienācējs no ārpusē spētu lūgties kopā ar draudzi. Ja katrā draudzē būtu cita dievkalpojuma kārtība, tad divu draudžu locekļiem, kopā sanākot, būtu ļoti grūti saprasties savā starpā.

Ienākot baznīcā, atceries, ka bez tevis te ir arī citi cilvēki, kuri lūdzas un gatavojas dievkalpojumam. Tas, protams, nenozīmē, ka nedrīkst sasveicināties ar draugiem un paziņām, bet jācenšas netraucēt citus lūgšanā. Parasti, nonākot savā vietā vispirms klusā lūgšanā sveicini Dievu, pateicoties Viņam par pavadīto nedēļu un lūdzot svētību šim dievkalpojumam (var izmantot lūgšanas, kas ir Dziesmu grāmatas sākumā). Šo lūgšanu (ja tas iespējams) saka, noņemoties ceļos, ar to izrādot Dievam savu pazemību un atzīstot Viņa lielumu.

Pēc klusās lūgšanas parasti ticīgie apzīmē sevi ar Krusta Zīmi: Rietumu Baznīcā tā izskatās šādi: [Domās sakot un vienlaikus darot] Dieva Tēva (ar labās rokas pirkstiem pieskaramies pierai [Jo Dievs ir pasaules Galva]), Dēla (labā roka kustas uz leju līdz apm. saules pīnumam [Jo Dēls ir pasaules Sirds]), un Svētā Gara (labā roka pieskaras kreisajam plecam, tad - labajam [Jo Svētais Gars nes pasauli uz saviem pleciem]) vārdā (plaukstas vai nu saliek kopā vai arī ar labo roku pieskaras sirdij, tā noslēdzot kustību).

Ziņojumi

Zvani/ Mūzika/ Draudzes dziesma

Dievkalpojums sākas ar dziesmu, dziesmas laikā liturģs [tas, kurš vada dievkalpojumu] iznāk altārtelpā.

Bieži vien cilvēkiem, kas ienāk baznīcā ir jautājums: „Bet kā lai es zinu, ko darīt?” Parasti nemainās tie teksti, pēc kuriem tūlīt seko draudzes atbilde. Tāpat arī ērgelnieks nospēlē priekšā pirmo draudzes atbildi, kur tad atkārtojas vajadzīgajās vietās.

Ja liturģs stāv altārī ar muguru pret draudzi - viņš/a runā draudzes vārdā, ja ar seju - Dieva vārdā

Ir svarīgi atcerēties, ka dievkalpojumā ir t.s. mainīgās un nemainīgās daļas - lai tuvinātu dievkalpojuma dialogu liturģiskajam gadam, Jēzus dzīves notikumiem, Baznīca piemin šos notikumus īpašās lūgšanās, kas attiecīgas tikai noteiktām dienām. Tai pat laikā tādas daļas kā Dieva Vārda liturģija un Konsekrācijas vārdi paliek nemainīgas, jo attiecas uz visu kristīgo dzīvi visos laikos un vietās

Mācītājs lasa introitu, noslēdzot:

Gods lai ir Tēvam un Dēlam un Svētajam Garam!

Draudze:

Kā bija sākumā, tā tagad un vienmēr un mūžu mūžos. Āmen, āmen.

Liturģs saka sveicinājuma vārdus, ar kuriem novēl draudzei Dieva žēlastību un mīlestību. Draudze, savukārt, to pašu novēl liturģam.

Liturģs: uzaicina uz grēksūdzi

"Svētīgs ir tas, kam pārkāpumi ir piedoti un grēki izdzēsti" (Ps.32:1)

Tāpēc nāksim Dieva priekšā dziedot grēksūdzes lūgšanas dziesmu "Es savus grēkus sūdzu"

Draudze:

Es savus grēkus sūdzu Tev, mīļais Kungs un Dievs! No visas sirds es lūdzu: Ar mani pacieties! Caur Kristu grēkus piedod, Man jaunu sirdi iedod. Ak, žēlo mani, Dievs!

Liturģs: Visuspēcīgais Dievs, sirdsžēlīgais Tēvs!

Draudze:

Es, nabaga grēcinieks, Tev sūdzu savus grēkus, ar ko esmu apgrēkojies domās, vārdos un darbos. Bet es tos no sirds nožēloju, un tie man gauži sāp, un es Tevi lūdzu Tavas lielās apžēlošanās un Tava mīļā Dēla Jēzus Kristus, mana Pestītāja, rūgto ciešanu un nāves dēļ: esi man, grēciniekam, žēlīgs, piedod man visus manus grēkus un dod man sava Svētā Gara spēku, ka varu atgriezties.

Draudze:

Kungs, apžēlojies! Kristu, apžēlojies! Kungs, apžēlojies!

Liturģs:

Ja nu šī ir jūsu patiesa grēksūdze un lūgšana, tad aplieciniet to, sacīdami: "Jā".

Draudze:

Jā

Liturģs:

Visuspēcīgais, mūžīgais Dievs par mums ir apžēlojies Jēzū Kristū un atpestī mūs no grēka un piedod mums visus mūsu pārkāpumus, ka atgriezāties un iemantojam mūžīgo dzīvību. Āmen.

Draudze:

Āmen.

Liturģs:

Gods Dievam augstībā!

Draudze:

[Šo dievkalpojuma daļu nelieto Ciešanu laikā, skat. dz.gr. 20. lpp.]

Lai slava Dievam ir un gods, par viņa žēlastību, vairs negaida mūs bargais sods, bet Tēva mīlestība. Nu Dievam ir uz mums labs prāts, jo visur miers tiek sludināts un naidam nav vairs varas.

Liturģs:

Tas Kungs, lai ir ar jums!

Draudze:

Un ar tavu garu!

Mācītājs dzied kolektas lūgšanu noslēdzot:

... caur Tavu mīļo Dēlu, Jēzu Kristu,

Draudze:

Mūsu Kungu. Āmen, āmen.

Lektors:

Lasījums

Draudze atbild:

Āmen.

Lektors:

Lasījums

Draudze

[Ciešanu laikā lieto Āmen, āmen.]

Alleluja, Alleluja, Alleluja!

Liturģs:

Apliecināsim savu kristīgo ticību:

Draudze:

Es ticu uz Dievu; Tēvu, Visuvaldītāju, debess un zemes Radītāju; un uz Jēzu Kristu, Dieva vienpiedzimušo Dēlu, mūsu Kungu, kas ieņemts no Svētā Gara, piedzimis no Jaunavas Marijas, cietis zem Poncija Pilāta, krustā sists, nomiris, aprakts, nokāpis mirušo valstībā, trešajā dienā augšāmcēlies no mirušiem, uzkāpis debesīs, sēdies pie Dieva, visuvaldītāja Tēva labās rokas, no kurienes viņš atnāks tiesāt dzīvos un mirušos. Es ticu uz Svēto Garu, vienu svētu kristīgu Baznīcu, svēto sadraudzi, grēku piedošanu, miesas augšāmcelšanos un mūžīgo dzīvošanu. Āmen.

Draudze:

Āmen, āmen, āmen.

Kad ievads ir sagatavojis klausītāju sirdis Dieva Vārda uzņemšanai, sākas dievkalpojuma otrā daļa - Vārda liturģija. Šeit centrā ir Dieva Vārds - rakstītais (Bībelē), lasītais (Svēto Rakstu lasījumi) un skaidrotais (sprediķi).

Dieva Vārda liturģiju kristīgā Baznīca ir mantojusi no senebreju sinagogas, kur tāpat Svētie Raksti tika lasīti draudzei priekšā un skaidroti. Sinagogā tika lasīta un skaidrota Vecā Derība. Kristīgajā dievkalpojumā lasījumu skaits ir lielāks: tiek lasīta ne vien Vecā derība, bet arī t.s. Epistula [no grieķu epistolē, sūtījums, vēstījums] (Apustuļu Darbi, Vēstules vai Jāņa Atklāsmes grāmata) un - noteikti - Evaņģēlijs.

Lasījumus lasa 2 lektori no draudzes vidus. Par lektoru var kļūt jebkurš draudzes loceklis, kuram ir tāds aicinājums un pietiekoši skaļa balss un laba dikcija. Lasījumu beigās lektors saka "Tā Kunga vārds!" ar to domājot, ka lasījums patiesi ir no Svētajiem Rakstiem, kuru autors ir Dievs pats. Draudzes atbilde pauž pateicību Dievam par to, ka Viņš svētos Rakstus ir devis, lai cilvēkiem būtu vadlīnijas dzīvē.

Mūzika/ Draudzes dziesma.

Sprediķis.

Sprediķis (no vācu val. ar nozīmi - svētruna) ir Svēto Rakstu skaidrojums, uzruna draudzei. Te mācītājs vai cits sprediķotājs skaidro Dieva Vārdu un padara to pielietojamu ikdienā.

Mūzika.

Lielā draudzes lūgšana

Lielajā draudzes lūgšanā tiek aizlūgts par mūsu draudzi, tās locekļiem un vadītājiem, Luterisko Baznīcu un tās draudzēm un vadītājiem, valdību, mieru pasaulē, utt.

Mūzika/ Draudzes dziesma.

Dziesma, kas seko Lielajai draudzes lūgšanai, ir tematiski saistīta ar Dāvanu pienešanu.

Dāvanu pienešana simboliski ataino to, ka Dievs mums dod visu - un mums jābūt par šīm dāvanām pateicīgiem. Tā arī ir lūgšana pēc Dieva žēlastības ne mūsu, bet Kristus nopelnu dēļ.

Svētais Vakarēdiens

Liturģis:

Tas Kungs, lai ir ar jums.

Draudze:

Un ar tavu garu.

Liturģs:

Paceliet savas sirdis

Draudze:

Mēs tās paceļam uz to Kungu.

Liturģs:

Sacīsim pateicību Dievam, savam Kungam!

Draudze:

Tā ir labi un tā piederas.

Liturģs:

... tāpēc mēs līdz ar visiem eņģeļiem un debesu pulkiem slavējam Tavu godību, dziedādami:

Draudze:

Svēts ir, svēts ir, svēts ir tas Kungs! Un debess un zeme, un debess un zeme ir pilna Viņa godības.

Ozianna augstībā! Lai slavēts ir, kas nāk tā Kunga vārdā! Ozianna augstībā!

Euharistiskā lūgšana**Mācītājs saka Svētā Vakarēdiena iestādīšanas vārdus****Liturģs:**

Jēzus vārdā lūgšim!

Draudze:

Mūsu Tēvs debesīs! Svētīts lai top Tavs vārds. Lai nāk Tava valstība. Tavs prāts lai notiek kā debesīs, tā arī virs zemes. Mūsu dienšķo maizi dod mums šodien. Un piedod mums mūsu parādus, kā arī mēs piedodam saviem parādnikiem. Un neieved mūs kārdināšanā, bet atpestī mūs no ļaunā.

Jo Tev pieder valstība, spēks un gods mūžīgi. Āmen!

Liturģs:

Cikkārt jūs no šīs maizes ēdat un no šī biķera dzerat, pasludiniet tā Kunga nāvi, tiekams Viņš nāk (I Kor. 11: 26). – Tā Kunga miers lai ir ar jums visiem! Nāciet viss ir sataisīts.

Draudze:

Āmen!

Draudze:

Ak, tu Dieva Jērs, kas nes pasaules grēkus, apžēlojies par mums!

Ak, tu Dieva Jērs, kas nes pasaules grēkus, apžēlojies par mums!

Ak, tu Dieva Jērs, kas nes pasaules grēkus, dod mums savu mieru. Āmen!

Komūnija

Dieva Galda liturģija ir visnoslēpumainākā no dievkalpojuma daļām. Pirmbaznīcā pat bija tāda prakse, ka uz šo daļu palika tikai tie, kuri bija kristīti un iesvētīti, pārējiem lūdza iziet no baznīcas. Tāpēc arī Vārda liturģija noslēdzās ar svētības vārdiem.

Euharistikajā (pateicības) liturģijā tiek pieminēta un svinēta Kristus iedibinātā visu kristīgo vienības zīme - Svētais Vakarēdiens. Šī ir dievkalpojuma vissvinīgākā daļa, kurā pats Kristus ir klātesošs maizē un vīnā uz altāra.

Tālāk seko t.s. Prefācija - ievadvārdi pirms konsekrācijas. Liturģs aicina draudzi pacelt sirdis pie Dieva, no kura nāk viss labs. Aicinājums noslēdzas ar slavinājumu Dievam, un aicinājumu visiem kopā dziedāt līdz ar eņģeļu koriem debesīs - Dieva godības priekšā, dziedot seno eņģeļu dziesmu 'Sanctus' - 'Svēts ir tas Kungs'. Šai dziedājumā tiek pausta Dieva godība.

Euharistikā lūgšana sastāv no 3 daļām: lūguma pēc Svētā Gara, kad mācītājs lūdz, lai Svētais Gars dara maizi un vīnu par Kristus Miesu un Asinīm, Konsekrācijas [no latīņu val. 'svēt-darīšana'], kur mācītājs [ordinēta persona] atkārto Kristus vārdus, kurus Viņš teica, iedibinādams Sakramentu, un atgādinājuma, kur mācītājs, pacēlis svētītās dāvanas tā, lai draudze tās varētu redzēt, pasludina, ka tās darītas svētas caur ticības noslēpumu. Draudze uz mācītāja vārdiem atbild, apsolut vēstīt par Kristus nāvi un augšāmcelšanos līdz pat Kristus Otrajai atnākšanai.

Sakramentu [no latīņu val. 'noslēpums, svētdarbība'] par tādu padara 1) Kristus tieša pavēle; 2) Izrunātais Dieva Vārds; 3) draudzes ticība. Līdz ar konsekrācijas brīdi Kristus ir klātesošs Maizē un Vīnā uz altāra.

Pēc Euharistikās lūgšanas draudze kopā ar mācītāju lūdz Mūsu Tēvs lūgšanu, ko Jēzus pats ieteicis lūgt saviem sekotājiem. Šai lūgšanā kopā saņemta visa kristieša dzīves lūgšana.

Skanot dziesmai, draudzes locekļi iet pie Dievgalda. Pieejot pie altāra, metas ceļos Kristus - Valdnieka priekšā. Nav ieteicams īpaši steigties pie altāra, bet nevajag arī uzsvērti kavēties un traucēt citiem.

Ja pie altāra ir vairāk nekā viens aplis, mācītājs ar piemērotiem Sv. Rakstu vārdiem atlaiž dievgaldniekus. Pirms piecelšanās, dievgaldu saņēmušie apzīmē sevi ar Krusta Zīmi, tas ceļas un iet, dodot vietu nākamajiem.

Pēc atgriešanās savā vietā dievgaldnieks saka īsu brīvu pateicības lūgšanu, parasti, nometies ceļos. Pēc tam pieceļas un gatavojas Noslēguma liturģijai.

Noslēguma liturģija

Liturģs

Pateiciet tam Kungam, jo Viņš ir mīlīgs. Alleluja!

Draudze:

Un Viņa žēlastība paliek mūžīgi. Alleluja!

[Ciešanu laikā bez Alleluja.]

Liturģs

...caur Tavu mīļo Dēlu, Jēzu Kristu,

Draudze:

mūsu Kungu, Āmen, āmen.

Liturģs:

Tas Kungs tevi svētī un tevi pasargā!

Tas Kungs apgaismo savu vaigu pār tevi un ir tev žēlīgs!

Tas Kungs paceļ savu vaigu uz tevi un dod tev mieru! Āmen.

Draudze:

Āmen! Āmen! Āmen!

Draudzes dziesma

Noslēguma liturģijai raksturīgas divas tonalitātes: pateicība Dievam par saņemtajām dāvanām un gatavošanās iziet pasaulē kopā ar Jēzu. Šeit beidzas Dieva kalpošana cilvēkiem un sākas cilvēku kalpošana Dievam - būt par uzticīgiem Kristus lieciniekiem pasaulē.

Liturģs aicina draudzi pateikties Dievam. Draudze pateicību apstiprina. Dziedājumu nobeigumā ir 'Alelūja', kas izsaka prieku par Tā Kunga darbiem. Ciešanu laikā 'Alelūja' nelieto.

Tālāk seko Pateicības lūgšana. Tā var būt vairāku veidu, bet tajā vienmēr ir pateicība Dievam par Žēlastību, ko Viņš dāvina Sakramentā, un lūgums pēc svētības dzīvei, nākamai nedēļai un mūžīgai dzīvei.

Noslēguma liturģijas neatņemama sastāvdaļa ir Svētīšana. Mūsu Baznīcā izmanto vairākus svētības vārdus - svētības formas. Visplašāk pazīstamā ir t. s. Ārona svētība (Tas Kungs lai tevi svētī un tevi pasargā! Tas Kungs lai apgaismo savu vaigu pār tevi un ir tev žēlīgs! Tas Kungs lai paceļ savu vaigu uz tevi un dod tev mieru!), kas atrodama 4. Mozus 6:24. Svētības vārdus var runāt vai dziedāt. Līdz ar svētības vārdiem, mācītājs apzīmē draudzi ar Krusta Zīmi, katrs draudzes loceklis apzīmē pats sevi ar Krusta zīmi.

Tālāk seko dziesma, kuras tematika ir saistīta ar izešanu pasaulē. Pēc dziesmas baznīcēni nometas ceļos klusai lūgšanai (var izmantot lūgšanu no Dziesmu Grāmatas sākuma).

Mācītājs parasti dodas pie izejas un atsveicinās no baznīcēniem.

Protams, dievkalpojums ar to nebeidzas. Tad noslēdzas tikai dievkalpojuma 'redzamā' daļa. Patiesais dievkalpojums ar to tikai sākas - ejot mājās un mēģinot savā dzīvē īstenot Dieva Vārdu. Svētdiena ir tikai atbalsta punkts, bāze ikdienas, iknedēļas dzīvei ar Dievu - lielās lietās un sīkumos.

"Bet kā lai to visu atceras?" Gluži tāpat kā deju var iemācīties, tikai dejojot, arī dievkalpojuma kārtību var iemācīties, tikai to praktizējot iespējami bieži. Ar laiku cilvēks sevī piedzīvo liturģisko formulējumu mistisko nozīmi, izprot tos labāk un dziļāk, iegremdējoties liturģijas valodā un mūzikā. Neejot uz baznīcu, nevar izprast liturģijas skaistumu.

Vēl jāatceras, ka ne vienmēr Dieva svētība nāk kādā īpaši redzamā un sajūtāmā veidā, bet tā noteikti nāk pār tiem, kas viņu lūdz. Tāpēc nevajag baidīties, ka dievkalpojumā 'neko nejūt' - arī tad viss ir kārtībā, ja vien par nejūtības iemeslu nav kāds grēks, bet to var risināt ar grēksūdzes palīdzību. Dievs katru uzrunā citādāk - un svētīgs cilvēks, kas Viņa balsī ieklausās.

Izmantota informācija no LELB mājas lapas un aprakstīta Talsu draudzes dievkalpojuma kārtība